

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Црјена

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у валу, на по године
10 фран., у валу.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Прегледата шаље се поштанском
унутрашњом непосредно админи-
страцији „Гласа Црногораца“ на
Цетиње, или отирицавајући на
лицу на коју дође пошту, а
коме је наручио: *Иван Рад-
ковић*, к. п. в. в. у Котор,
Долски се шаљу унутрашњом
Гуковић се не вриједи.За огласе плаћа се: за сваки
ријеч или за број од пет ријеч-
а по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Уочи Никољдана, имендана Њ. Краљ В. Господара, престоница је била заставама искићена и у 6 ура освијетљена. За тим је војена музика свирајући веселе комаде. дошла пред Двор, гдје је свирала. За њом су дошле групе народа пјевајући народне пјесме и пред Двором су чиниле одушевљене овације. По вечери је у Зетском Дому била сјајна играња до касно, коју је почастила својим присуством Књажевска Фамилија. На Никољдан је била свечана литургија са благодарењем у манастирској цркви у присуству Њ. Краљ Краљ. ВВ. Књагиње Милене, Књаза Данила и Књагиње Милице, Њ. Њ. ВВ. Књаза Франца Јосифа и Књагиње Ане Батенберг и Књагиње Ксеније, цијелог дипломатског тијела, раних државних великодостојника, официрског тијела, чиновништва и грађанства. Послије богослужења са табље су топови пуцали, а упарађени батаљон редовне војске са музиком која је свирала народну химну и мноштво народа бурним клицањем испратили су Вицке Особе из цркве до Двора, гдје су Њ. Краљ Краљ. ВВ. Књагиња Милене, Књаз Данило и Књагиња Милица примали честитања по уобичајеном церемонијалу. У 11 сати било је свечано благодарење у дворској капели поводом имендана Цеговог Величанства Цара Николе у присуству Књажевске Фамилије, дипломатског тијела, наших државних великодостојника, официрског тијела, чиновништва и грађанства. Послије благодарења Њ. Краљ Краљ. ВВ. Књаз Данило и Књагиња Милица и Њ. В. Књаз Франц Јосиф Батенберг пошли су на честитање у Царско-руску легацију, пред којом су дочекали свирањем војске музике руске народне химне Њ. Кр. В. Књаз Насљедник подигао је чапу шапањаца у здравље Њ. В. Цара Покровитеља и великог Русије. Мало поставши обративши се г. подиуковнику Антолићу који је ту присутан био. Њ. Кр. В. Књаз Насљедник био је у здравље Њ. В. Краља Александра I-ог, који тог дана слави крсно име. Царско-руски министар госп. Власов примио је даље честитања дипломатског тијела наших великодостојника, свештенства, официрског тијела и грађанства.

— Из Петрограда саопштава бечки „Кор. Виро“ следећи телеграм: „Поводом Царовог имендана на војничкој паради присуствовао је Књаз Црне Горе. При ручку у Зимњем Двору Цар је наздравно војсци, Велики Књаз Владимир Цару, на је Цар наздравно Књазу Црне Горе.“

— Његово Величанство Цар Никола II на Никољдан промовирао је Њ. В. Књаза Мирка на чин капетана у пуку Књаза Николе I. у ком је Њ. В. до сада био поручик.

— Г. Р. Болати, изванредни посланик и опуномоћени министар италијански и г. барон Макио, министар аустро-угарски, отпутовали су јучер на допуст.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 7 децембра.

Од неко доба јако занима сав политички свијет у Јевропи питање нових царинских тарифа у Њемачкој, од којих зависе нови трговински уговори Њемачке са осталим јевропским државама, од којих најпослије зависе међународни односи свих јевропских држава између себе, пошто је већ утврђена истина, да данас економски интереси управљају спољном политиком. Њемачки аграрци толико су успјели, да је њемачка влада подијела народном представништву нове царинске тарифе у заштиту њемачких земљопривредних производа, и сада остаје питање хоће ли народно представништво прихвати тај владин предлог, који затвара врата индустријским производима њемачким у свима државама о којима живе скоро двије трећине њемачког народа, а повишење царине на увоз земљопривредних производа у Њемачку, неопходно води са собом повишење царина од стране сусједних држава на извоз индустријских производа из Њемачке. Ту су особито очи биле упрте у Русију, које се највише тиче тај предлог њемачке владе и орган руског министарства финансија „Вјесник Финансов“ овако је јасно одређено руско становиште у том питању: „Сад се у њемачком рајстагу претреса предлог нових царинских тарифа, који доноси знатно повишење царине на многе предмете руског увоза у Њемачку, особито на сељачко-економске производе; ово се повишење предлаже у вишем размјеру не само против царина, установљених руско-њемачким уговором од 1894 него и против ставака постојећих њемачких тарифа, које се примјењују државама, које не уживају права највећег повлашћења. Без обзира на знатно отежавање, које се спрема овим предлогом, услова увоза иностраних тоvara у Њемачку, њемачка влада ипак изјављује своју намјеру, да и у будуће настави политику трговинских уговора, а њемачки министар финансија изјавио је у рајстагу, у пркос повишења царине на жито да ће уговори с Русијом и с другим државама бити закључени. С тога је природно, да ће многи ставити себи питање како се односи наша влада према пројекту нове њемачке царинске тарифе и како мисли она о постојећем у г. 1904 прегледу руско-њемачког трговинског уговора. У овом питању министарство финансија полази из убјеђења, да у својој кризи о потребама народне привреде влада сваке државе може потпуно самостално чинити оно што, по њезивом мњењу, служи на корист исте државе и у том дјеловању њезивом нико не може увидјети ништа непријатељског према иностраним државама. Ма како нам стало на срцу развиће наших спољних трговинских веза ми се не можемо мишљати у унутрашњу политику иностраних влада, и ако она не одговара економским интересима нашега народа. Уз то наравно ни руска влада не може допустити, да се иностране владе пованају иначе према нашим економским мјерама као према ствари наше самосталне унутрашње поли-

тике, коју може руководити само једина брига а користи Русије — И ако свака влада пажљиво чува интересе своје земље, ипак међународни трговински спошаји претпостављају тако много користи савременим државама, да њихове владе вазда са свима силама раде да изнађу *modus vivendi*, који би намирио интересе различних земаља. — траже пута, на ком би се могло постићи споразум двају народа, а удаљио сваки повод међусобном им економском рату. — Што се тиче питања о узајамним одношајима трговинским између Њемачке и Русије, у данашњим приликама, могућа су два исхода: 1) Или удржати сада постојећу царинску тарифу, т. ј. продужити на одређени рок постојећи трговински уговор; 2) Или приступити к новим царинским тарифама, које би се установиле независно од узајамних интереса држава, које су закључиле трговински уговор између себе, искључиво само по суду унутрашњих захтјева, да се заштите од иностране конкуренције различне гране индустрије сваке земље за себе. Русија ће бити принуђена да ступи на тај пут, ако предлог њемачке царинске тарифе, установљен на начелу *националног економизма*, као што је било наглашено у рајстагу, буде примљен. Г. 1894 руска влада је пристала на знатно понижење своје царинске тарифе у корист Њемачке само за то, што је Њемачка уступила одговарајуће олакшице нашим сељачко-економним производима; она је нашла онда да може ослабити заштиту своје индустрије у корист своје земљорадње, заинтересоване у извозу у Њемачку. Ако њемачка влада наоди данас за потребито, по захтјевима економских интереса своје земље, да укине оне угодности, које је уживао до сада руски увоз, и да повисе своје царине, и руска влада у *интересу своје народне економије* биће у *дужности*, да *напокида* тај уштарб. То ће моћи постићи само помоћу строжије примјене наше царинске тарифе према савременим потребама руске индустрије; тако ће царинске тарифе г. 1901 поновљене бити, а на неке предмете, који захтијевају сложене обраде и веће количине труда, још више повишене према томе цио ред чланака наше царинске тарифе биће битно измијењен. Тако ће и Њемачка и Русија имати царинску тарифу, састављену по сопственим потребама сваке државе, и међу њима се може закључити трговински уговор, без узајамних понижења царине него само са правима најповлашћених народа, на основу којих понижење царина, које једна од уговорних страна чини ма којој трећој држави, у исто доба и у истом размјеру прелази и на товаре друге уговорне стране. — Министарство финансија брижљиво слиједи царинско тарифну политику иностраних влада и судбину трговинских уговора. Она сабира неопходни статистички материјал о положају отачаствено индустрије, изаслала је специјалисте експерте да проучавају на мјесту економски положај разних грана индустрије, брижљиво изучава карактер и значај наших спољних трговинских спошаја, детаљно прогледа у особитим одборима све чланке наше царинске тарифе са гло-

динита њихове пјелисходности савременим потребама земље. Кад дође вријеме да се обнове уговори наша тарифа биће удешена према захтјевима наше народне економије. У овим условима никаква рјешавања иностране владе не може изненадити наше министарство финансија ништа га може ватећи неприпремна.“

Ова спокојно али толико снажније саопштење руске владе учинило је велики утисак у Берлину, тим више, у колико се држало, по изјавама министара, да је влада већ постигла споразум са сусједима. „Национал Цајтунг“ вели да се поглед министра Ветеа на будући ток трговинско-политичких односа потпуно слаже са мњењем, које влада у Берлину, о посљедицама аграрне тарифе. До царинског рата може и не доћи, али будући трговински уговор биће правнији, у колико више уступака добију њемачки аграрци. Највише повлашћеност липнице њемачку индустрију оних олакшица у конкуренцији са руском индустријом које јој је дао уговор од 1894. „Фосине Цајтунг“ не схваћа, како се озбиљни државник може надати, да Русија неће липити Њемачку повишењих царина на индустрију, ако Њемачка липи Русију понижењих царина на хлеб. „Бер. Тагблат“ вели да руски министар финансија стоји на безусловно правилном гледишту. Њемачка неће липити добити од простог права најповлашћеније државе, јер Русија није принуђена да према другим државама понижава царину на индустријске производе.

С друге стране „Пост“ тумачи руско саопштење у духу чисто аграрном, гледајући у њему обећање, да Русија неће економни рат са Њемачком због повишења царина на жито, јер она тражи само гаранцију, да се неће ударати на руске производе царина виша него ли другим државама; и за ту гаранцију изгледа да ће најпослије пристати на понижење царине на Њемачким индустријским производима. „Дајке Тагесцајтунг“ такође орган аграраца, задовољан је, што је руско саопштење мирољубиво и не пријети економским ратом; ипак тврди, да је у овом питању Њемачка у бољем положају него ли Русија, којој треба извоза хлеба, и с тога Њемачка неће се, по свој прилици, задовољити само правима најповлашћеније државе.

Најпослије „Форверте“, орган социјал-демократа, види у руском саопштењу доказа, да националном економу једне стране ставља границу национални економ друге стране. Овај се лист радује, што сваки пут, кад се у Берлину стану проносити гласови о тобож постигнутом споразуму руско-њемачком у овом питању, министар Вите одма пушта хладни туш.

Од великог је интереса дакле каква ће судбина постићи предлог о новим царинским тарифама њемачке владе у рајстагу, и што ће отуда слиједити.

КА ТУМАЧЕЊУ ПАСКОГ БРЕВЕА ОД 1 АВГУСТА

У загребачком сабору прочитана је овај дана адреса странке права, у којој се истиче хрватско виртуално право не само на Далмацију, него још и на Босну и Херцеговину па чак и на Црну Гору.

По стенографском записнику уз „Народне Новине“ на ту је лекарску одговорно бранилице адресе саборске нећине, др Н. Томашевић овако:

„Адреса чисте странке прва имаде један пасуе такођер, који се тиче Боене и Херцеговине, Далмације, дапаче и Црне Горе. Ја држим, да пије начин за виртуална права ове земље сходан, ако се једнако говори о праву Хрватске гледом на Далмацију с оном на Босну или па наче Црну Гору, јер може ко да дође до закључка, да ми имамо на Далмацију толико права колико на Црну Гору, јер сад би то изгледало, као да и на Далмацију никојег виртуалног права немамо.“

На ово је одговорио др Ј. Франк: „Ако се г највјештаче чути, да ми у својој адреси такођер Црну Гору спомињемо, па ако сам код те странке чуо смијех на овој (лијевој) страни високе куће, онда морам одговорити, да је позната ствар, да је папна бреше такођер бар по изравних уврсто и Црну Гору у оне земље, у којих живи хрватски народ (Заступник Рубетић одобрава.) Ако смо дикте то нагласили у нашој адреси, онда смо ми само навели оно, што се у новије вријеме у свијету догодило. Позната је ствар, да се је читав хрватски народ весело тому политичком брешу ради тога, јер је Црна Гора била убрзојем у хрватске земље. (Заступник Рубетић одобрава.) Када ми одлучно бршимо то политичко становиште, чему онда онај смијех? За што је онда био велики митинг у Загребу? Истина је тако, да ми по хрватском државном праву убрзамо и Црну Гору у хрватске земље. Тиме слиједио традицију хрватског народа, оправдану традицију, јер се знаде, да су Црна Гора и Србија биле такве земље, на челу којих су стајали хрватски банови.“

На ово тумачење папског бреша нико није одговорио, осим што је каноник Рубетић, члан коалиције, одобравао.

Хоћели сада „L'Osservatore Romano“, авицички орган ватикански, тврдити да папски бреше од 1 августа не служи ни чијој политици?

ФРАНЦИСКО ПИ-И-МАРГАЛ

Ако нијесмо у стању да пратимо рад племенитих синова појединих народа европских, који својим заслугама и крпама постају поносом народним; бар кад умру дужни смо их споменути, јер такви људи, радећи за свој народ, раде и за оне народе, а њихови примјери личног поштења и постојанства на политичкоме пољу, уколико су рјеђи у толико више задужују, да се на углед истичу.

Такав један човјек — Франциско Пи-и-Маргал — умро је концем новембра у Шпанији, којој, после славног Кастелара, с њим се угаси друга сјајна звијезда, каквих већ нема.

Пи-и-Маргал родио се у Барселони 1824 и већ до двадесете године стекао је био лијепо име као драматски писац и као уредник „Умјетне Шпаније“. Особито су га

занимала питања књижевна и умјетна, а ради својих дјела „Успомене“ и „Брасоте Шпаније“ путовао је по Андалузији. У двадест-петогди години ступио је на политичко поље у редове демократске странке, и онда га је влада стала прогонити, тако је г. 1851 његова „Историја живописна у Шпанији“ била забрањена; тако исто је било забрањено друго његово дјело „Студије из средњег вијека“. Тада је ступио у збор мадридских адвоката, па га је владино прогонство принуђило да за њеко вријеме Мадрид остави. Његово дјело: „Што је политичка економија? Што мора бити?“, које се било почело штампати 1852, било је забрањено тек је први табак био оштампан г. 1854 Пи-и-Маргал коначно се зауставио на политичком пољу, и ступио у редакцију листа „La Discusion“, па је штампано брошуру: „Револуција и реакција.“ Шљедеће године основао је сам лист „Razum“, а г. 1866 постао је уредником „La Discusion“ и био је учесником неуспјеле револуције те године, те је морао емигрирати у Париз, гдје је остао до 1869, када је изабран народним заступником у кортесима.

У кортесима се истаклао као ватрени заштитник религиозне слободе, личне слободе и коначно је формулирао дјелу федрализма. Г. 1873 постао је министром унутрашњих дјела, па је био изабран за предједника шпанолске федералне републике. После пада ове републике, Пи-и-Маргал сав свој живот просветио је пропаганди федрализма, држао је говор на многобројним митинзима по провинцијама, печатао брошуре и цијеле књиге и до саме смрти уређивао је лист „Пуево Реџимен“, оставио за све то вријеме као вођа странке у кортесима.

Живео је само адвокатским приходом, пошто није извлачио никад материјалне користи из свога положаја. Његов стан је био сасвим скроман: један кабинет и једна тамна собица, и ту су у очи падале саме књиге и листови набављени. Ко је имао прилике — вели сарадник „Петроградских Вједомости“, одакле ове податке узимаме — да једном говори са овим дивним старцем чела и погледа мислиоца, а ватрене и изгровите ријечи, остаће му вазда у памети. У пркос својим 75 година он је живо учествовао у парламентарним расправама, путовао од града до града по митинзима до саме смрти, која је и наступила усљед запаљена плућа, добијеног у тем грозничавом заузимању за своје идеале.

Његова лична способност, његово поштење, парламентарни такт и оширица ерудиција стекли су му опште уважавање свих странака. Политичке доктрине овог шпанског Гладстона изложене су у његовом знаменитом дјелу „Les Nacionalidades“. У првом дјелу су изложени начела реорганизације свију савремених народности: сваки народ има састављачи засебну групу, по историји и географији и по општем интересима, особито по поријеклу и по језику. Он је дакле био и један од знаменитих проповједника начела народности, као што је био и његов славни сарадник Кастелар; што више, он је проповједао по-

трговинске повеље, као и Млечићима. Њихове задужбине виде се и данас на острву Бошки у Скадарскоме језеру од 1404 год. и у Праквини у Наштровићима од 1413. Балшићи су имали своје љетњикове и војничке посаде такође у Боци Которској.

За Балшићима су владали Црнојевићи (1427—1499 г.), о којима не намјеравамо писати историју, већ их, као и прве, просто напоменути. Стеван Црнојевић познати савезник Скендебергов, у доба, док се подизао и Риму Св. Јеронимски хоспис, утврђивао је Врањински уговор са Ф. Боланом, по коме је Црној Гори зајачена црквена јурисдикција над Боком Которском 1455 г. А најљепши му Иван-бег који оснива цетинску Митрополију 1484 г. удара границе између своје државе и неких скоро освојених Млечачких прикрајака у Боци Которској овако: Спичејница — Мртвачка прод — Ластва — Охоћа — Ријека — Свети Тома — Бабин вир — Буданско поље — Топлиц — Кољаница — Јаз — Бигово — Љешевини — Солипа — Славина — Брда — Тројица итд.

Још на споменемо Ђурђа Црнојевића, који узима за сугругу млетачку властелину Јелисаву Ерицо, и подиже ободску штампарију, прву на словенском југу, 1493. Кућа Црнојевића престала је владати његовим исељењем у Млетке, што се случило 1496, а не 1516 г. У осталом када бисмо се обазирали на извјесне изворе, могло би се узети, да је племе Црнојевића изумрло, али не „престало владати“ јак Иваном Виторовић прауномком Илије Ђурђа Црнојевића, дакле 1660 године.

А сада пређимо на Боку Которску. Бока није била већ у XV. вијека млетачка „Арабанија“ већ Црнојевића „Иван-беговина“, јер су Млечићи освојили само Котор уз сусједне му затоне 1420 године. Рисан је био у Турској власти до 1649, као и Херцегови, који су Млечићи освојили помоћу Црногораца тек 1687 године; а Мајине, Брајине и Поборе отели су (Млечићи) преваром од Црногорца 1718 г. (linea Moseniço), и тада је декретима за-

требу федерализма и у једном народу истога поријекла и језика, обзиром на разлике, које могу постојати по његовим разним покрајинама. Па је за то тражио федерализам и у Шпанији.

Али шпански народ затуљен црвјегућим клерикализмом још је и данас под владавиним реакционарном, коју и заслужује а која је Шпанију упропастила. О тога Пи-и-Маргал био је управо апостолом будућности, политичким мислиоцем, а не савременим државником. Али за државнике будуће Шпаније остаје његова узвишена доктрина звијездом водилом, а његова личност примјером за углед.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Календар „Дубровник“ за г. 1902) Ово је шеста година да у Дубровнику издава календар „Dubrovnik“ латиницом, и ко се једном упознао са овом ваљаном народном књигом, већ се с њом не растаје ни колико са добрим другом; а уз то се календар све више усавршава. Види се да на њему раде умни Срби, који у њему изнашају све што је потребитије и љепше. Осим што је брижљиво израђен календарски дио, у њему има лијепе поуке и из народне економије и из народног самопознавања. Већ ради самог одјељка „Радије на дому и пољу“ требало би да овај календар има свака кућа. Ту ти је поука и напомена свакога мјесеца у години што треба да радиш у кући, у врту, у воћњаку, у пољу, у винограду, на ливади, у пчелињаку, и у свиларству.

Врло је умна рубрика „Крсна имена и прислуге у Жупи, Цантату и Конавлима“, гдје је забиљежено која се крсна имена славе у свакој парохији, и одакле видимо, да и код наше браће католичке цркве превлађују славе крсног имена и прислужбе: Лучин-дан, Никол-дан Мратин-дан, Митров-дан, Ђурђев-дан, Михол-дан, (Аранђелов-дан), св. Иван Крститељ (Јован-дан по Богојављењу, Божић-дан (други дан по Божићу католичка црква слави св. Стефана, ал народ на Груди у Конавлима ипак тај дан зове „Божић-дан“ као и остали Срби), Томин-дан, Срђев-дан, Илић-дан, Андријев-дан, и Вартоломијев-дан, све стара и добро позната наша крсна имена. Између ових има неких који су из новијег доба узета.

Ми смо гледали гдје из Новог крећу читаве караване натоварене пут Конавала испред разних крских имена, што значи, да се славе по Конавлима по старом српском обичају, као што и у Боки тако католици славе, према је новији утицај на мјеста крсног имена одузео његов стари карактер. Добро би било да пажљиво око проучи дух и обичаје при крским именима међу нашим католицима. На прилику, има у Боки села гдје још дају свештеницима, кад дођу у кућу да прекаде, проскурице. Званице су неопходне одиве и њихови домаћи са дјецом. На прилику ми смо и до данас званице са учјеником очевом, ма да је она

католичке вјере, и могу рећи, да се та родбљеска веза уздржала, више по настојању њеном. Ово и јест главни смисао слављења крсног имена: уздржавање сродничких веза — с тога у српском народу и јест развијено осјећање сродничко, што није ни у једном другом народу, откуд имамо толико сродничких именица — као што је Томасево опазно — колико нема ни један европски језик.

Врло је лијепа и важна радња г. В. Адамовића „Жупа — топографично повјешничке биљешке“. Па долази завршетак испрне расправе о научном големом раду славног нашег савременика г. дра Валтара Богшића.

Али као да је ова књига „Dubrovnik“ посвећена највише дочеку цара Душана у Дубровнику. Овај догађај из златне наше прошлости на платну нам је изнио млади сликар Дубровчанин Мурат, и та његова слика проише године на свјетској изложби у Паризу била је награђена, а сада је својина Краљице Драге. К тој слици у „Dubrovniku“ је вјешто написана историјска приповијетка „Причек цара Душана у Дубровнику“, која даје лијепо прихјер нашим приповиједачима гдје бише могли наћи благодарне предмете својим умотвренима, али зауд кад се треба угледат на велике народе, као да су наши приповиједачи то што и англиски и француски или руски, и као да је српски народ, за који пише, то што и ови велики народи... Само треба да смо „модерни“! А ову приповијетку у „Dubrovniku“ у сласт ће прочитати сваки Србин до најученијега, како одавна није српске приповијетке читао. Приповијетка обухваћа скоро трећину читаве књиге (66 страница), а да се писач, који се крије под три звијезде, држао историје, свједоче биљешке старих дубровачких кроничара о томе догађају, које наводи после приповијетке, као и неке податке из Миклошићевих Monumenta Serbica, и најпослије историјску језгру, око које се ова приповијетка окреће из „Историје српског народа“ од Л. Ковачевића и Л. Јовановића. Само једно не можемо опростити писачу: за што је употребио ријеч „Причек“ мјесто тако лијепо и тако значајне наше ријечи „Дочек“!

Доноси слике Владике Рада, Светозара Милетића, Војводе Марка Миљанова и два брата Амерлинга, добротвора дубровачких, и о њима говори.

Цијена му је 40 новчића а пошта-рином 50

T.

(Руси о дјелу „Знаменати Срби XIX. вијека“.) Из Петрограда нам јављују да је познато дјело „Знаменати Срби XIX. вијека“ које издаје Српска Штампарија у Загребу изазвало јако интересовање и општу похвалу код свију личности које су дјело имале у рукама. Нарочито је ласкав суд, како о самој идеји дјела, тако и о техничкој изради изрекао генерал В. В. Комаров, В. К. Саблер, петроградски сликарка Е. Мрововска, и др. личности. Кри-

гани и Uleinjani, nego i sami Crnogorci, koji u Carigradu imadjuhu svoju naselbinu, zvalhu sami sebe Hrvatima i svoj jezik hrvatskim. A tko želi više, neka čita Nijemca Hammera, glasovitoga spisatelja turske povjestnice.“

Да „N. L.“ у не оскудијевају шпри погледи морао би знати како гласовити писци црногорске историје и то баш Ђемици, кажу често и бистро: „Die Montenegro sind Serben vom reinsten Blute“. По на што да залијећемо далеке Немце, док фратар Качић Миошић онако запосно пјева о Балшићима и Црнојевићима, и док нам симпатични Ненадовић у своме путопису о Црногорцима одмотава замршену прећу овако: „За вријеме мог бављења у Цариграду, било је око четири хиљаде Црногораца у Цариграду и околини. Сви су зарађивали својим трудом лијеших новаца и слали их својим кућама. Имали су свога старешину, који се у тадашње вријеме звахе Хрват-баша, што ће рећи: главар Хрвата, јер у Цариграду Црногорце не зову друкче него Хрватима. Питао сам од куда долази то? и казаше ми: да су се сами Црногорци, кад су у старија времена тамо почели долазити, тако називали, да би могли своје послове радити, почем су били у непрестаном рату са Турском, па им не бјеше ни дозвољено тамо путовати. За то су и узимали на себе братско и сродно име и казивали се да су Хрвати, а у цијелој Турској царевини знало се да Хрвате штићу бечки ћесар. Неки стари Еугарин рече ми да су их Турци тако називали, што из мрзости нијесу хтјели да их њиховим правим именом зову. Један Црногорац казиваше ми, да то долази отуда, што Црногорац, због свог народног поноса, неће ни у Стамбулу за добру плату, под својим црногорским именом, Турцима да служи.“

*) Овај извор изадрском „N. Listu“, који ми не пријаме, доноси ме „Dubrovnik“ нарочито, јер нам се чини, да по овом повјештој тичу... А јасна је то јачина најближе се по томе види, што своја историја открива не смије потписати. У.

„N. L.“ настава: „Како је познато свим оним, који проповједају Istok do Carigrada, не само Ва-

тикујући сваку поједну слику из првих 4 звезака, руска уметница похвалила је изразу слика: Бирчанина, Вишњића, Доситеја, а нарочито Саве Текелије и Томазеа. „Једном ријечи, — тако је уметница завршила своју критику — парада слика пеома ми се допада, и морам признати да их ми тако лијепо израђених немамо“.

Овај свакако ласкави суд и по Српску Штампарију у Загребу, која је почела дјело да издаје и која га парађује, као и по српски народ који излажење оваквог дјела омогућава својом претплатом, потврђују наша браћа Руси и претплатом на ово доста лијепо и патристичко дело. У списку претплатника којих само из Петрограда око 30 има, видимо ова имена: генерал Комаров, ген. Саблер, пуковник Ечинац Мрозовска, Дурдина, Табурно, и т. д. а да и не спомињемо имена Срба који у Русији живе.

Друштво за потпомагање сиромашних Срба великошколаца из Босне и Херцеговине у Бечу држало је 7 децембра 1901 своју II главну скупштину. Из извјештаја друштвене управе дознајемо, да друштво има 101 члана (оснивача, 31 помагача, 58 приложника и 11 редовних чланова). За скупљене чланова и ванредних прилога стекли су заслуга ови Срби родољуби: Д. Плавшић у Високом, Д. А. Јовановић у Броду и С. П. Дрљача у Бос. Новом. Н. Димић у Бугојну, проф. С. Г. у С., Ристо Перия у Невесињу, гимназијска дружина, „Српска Узаница“ у Нишу. Члан Д-р Арамбашић у Спљету послао је друштво 10 круна, да почасту благо успомену покојног А. Натачића у Шибенику, а Администрација „Дубровника“ намијенила је друштво 35 кр., скупљених на свадби С. Синобада у Книну. Скупштина је израдила устајањем с мјеста своју захвалност споменути дародавцима (поклици: Живјели младеци!). По извјештају благајнице ушло је од кад је друштво почело радити (24 септембра 1901) до 7 децембра 1901: од чланарине — кр 410.40 од ванредних прилога — 168.23 кр. 578.63

У истом размаку времена издато је на припомоћ кр. 450.— на канцелариј. трошкове — 80.78 кр. 530.78 Преостаје дакле у благајници вишак од кр 47.85 Ово пријемно потребито друштво нека је и овом приликом препоручено родољубљу и даржељности сваког брата Србина. Адреса: Wien I Universität

Открива подписки на 1902 год на духовно-академичке журнале „ЦЕРКОВНИИ ВѢСТНИКЪ“ и „Христіанское Чтеніе“

1) „Церковный Вѣстникъ“ — еженедѣљни журнал, служачић органомъ богословскій мысли и церковнообщественной жизни въ Россіи и за границей.

2) „Христіанское Чтеніе“ — ежемѣсячный журнал, органъ богословскій и церковно-историческій науки въ общедоступномъ изложеніи.

Въ качествѣ приложенія къ журналу редакція издѣлетъ: **Полное Собраніе Твореній св. Іоанна Златоуста** въ рускомъ переводѣ на весьма леготныхъ для своихъ подписчиковъ условіяхъ. Имено, подписчики на оба журнала получаютъ ежегодно большой томъ этихъ твореній въ двухъ книгахъ (около 1,000 страницъ убористаго, но четкаго шрифта) вѣсто номинальной цѣны въ три рубля за одинъ рубль, и подписчики на одинъ журналъ за 1 р. 50 к., считая въ томъ и пересылку. При такихъ льготныхъ условіяхъ вѣдъ подписчики „Церковнаго Вѣстника“ и „Христіанскаго Чтенія“ получаютъ возможность при самомъ незначительномъ ежегодномъ расходѣ приобрести полное собраніе твореній одного изъ величайшихъ отцевъ церкви, — собраніе, твореній одного изъ величайшихъ отцевъ церкви, — собраніе, которое по богатству и разнообразію содержанія составляетъ цѣлую бібліотеку богословскій литературы ся золотого вѣка

Въ 1902 г. будетъ изданъ Восьмой томъ въ двухъ книгахъ, въ который войдутъ Бесѣды на евангелие св. Іоанна.

Новые подписчики, желающіе имѣть и Первые Семь Томовъ, могутъ получить ихъ по уменьшенной цѣнѣ, именно — по два рубля за томъ, а въ изданіи англискомъ переплетѣ — по 2 р. 50 коп.

Условія подписки: а) Отдѣльно за „Церковный Вѣстникъ“ 5 (пят) руб., съ приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Златоуста“ — 6 р. 50 к.; за „Христіанское Чтеніе“ 5 (пят) руб., с приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Златоуста“ — 6 р. 50 к.

б) За оба журнала 8 (восемь) руб. съ приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Златоуста“ — 9 (девят) руб. съ пересылкою

Цѣна за границей: За оба журнала 10 (десять) руб.; с приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Златоуста“ — 11 р. 50 к.; за каждый журналъ отдѣльно 7 р. с приложеніемъ „Твореній св. Іоанна Златоуста“ 9 рублей.

Иногородные подписчики надписываютъ свои требованія такъ: Въ Редакцію

„Церковнаго Вѣстника“ и „Христіанскаго Чтенія“ въ С.-Петербургѣ.

Редакторъ проф. А. Лопухинъ.

Третій годъ изданія Ежемѣсячный политическій, научный, литературный и иллюстрированный журналъ „НОВЫЙ ВѢКЪ“

Журналъ поставилъ своєю цѣлью быть горячимъ защитникомъ просвѣщенія, нравственности и милосердія. Онъ стойко борется съ тѣми темными сторонами жизни, которыя, какъ печальное наследіе, остались отъ XIX-го вѣка.

Вѣдъ отрасли знаній только тогда вполне могутъ быть использованы человечествомъ, когда послѣднее, параллельно, будетъ развивать и усовершенствовать духовныя силы, а поэтому наступившій XX-вѣкъ долженъ быть торжествомъ именно тѣхъ трехъ началъ, которыя ставятся редакціей своимъ девизомъ. Полный успѣхъ первыхъ двухъ алытъ, наглядно выражающийся въ необходимости выпустить нѣкоторыя **М.М.** вторымъ изданіемъ, показываетъ, что общество очень сочувственно относится къ задачамъ журнала. Въ настоящемъ 1902 году, въ виду уже имѣвшихъ мѣсто событий, будетъ въ отдѣлѣ „Внѣшнія извѣстія“ съ полною правдивостью, выяснитъ та политическая обстановка, которая въ настоящее время имѣетъ мѣсто при сношеніяхъ съ Европой и съ ограниченными государственными средствами Востока. Особенная забота установлена на всестороннее ознакомленіе со славянскими землями, имѣя цѣлью правдивое выясненіе ихъ современнаго политическаго положенія и надеждъ на будущее Свѣдѣніямъ о новыхъ успѣхахъ науки, человѣческихъ знаній и экономической жизни государствъ отведено въ журналѣ значительное мѣсто.

Литературный отдѣлъ заключаетъ въ себѣ лучшія оригинальныя и переводныя произведенія въ видѣ романовъ, повѣстей, стихотвореній и т. п. Въ этотъ же отдѣлъ войдутъ свѣдѣнія изъ прошлаго родной старины. Рисунки, которыми снабжаются каждая книжка, являясь выразительными произведеніями современнаго искусства, всегда въ должной степени дополняютъ и поясняютъ текстъ.

Въ 1902 году книжки журнала „Новый Вѣкъ“ какъ и въ предшествующемъ году, будутъ выходить, начиная съ января, 15 числа каждаго мѣсяца, въ размѣрѣ 11-14 печ. листовъ. Книжки заключаютъ въ себѣ слѣдующіе отдѣлы: I. Внутреннія извѣстія. Хроника. II. Внѣшнія извѣстія. Заграничныя мелочи. III. Статьи по сельскому хозяйству, технику, финансамъ, искусству, спорту, военному дѣлу и т. п. IV. Литература: роман, повѣсти, рассказы, стихотворенія, драмы и т. п. V. Изъ прошлаго: мемуары, воспоминанія, замѣтки о старинѣ и т. п. VI. Библиографія. VII. Письма и корреспонденція, — внутреннія и изъ иноземныхъ государствъ. VIII. Благодарительность и милосердіе. IX. За мѣсяцъ (фельетонъ). X. Наша печать. XI. Мелочи жизни XII. Свѣстокъ. XIII. Почтовый ящикъ, вопросы и отвѣты. XIV. Объявленія.

Вѣдъ годовые подписчики на 1902 годъ получаютъ бесплатно литературный богатый иллюстрированный сборникъ по образцу такихъ же заграничныхъ изданій, составленный исключительно изъ произведеній отечественныхъ авторовъ, беллетристовъ и поэтовъ. Сборникъ будетъ снабженъ иллюстраціями, исполненными лучшими нашими художественными силами и портретами тѣхъ авторовъ, произведенія которыхъ войдутъ въ составъ сборника, составляющаго одно изъ лучшихъ украшеній каждой го- стининой.

Въ годъ, считая и премію, съ доставкою и пересылкою всего 3 руб. 1/2 года — 2 руб. Допускается разсрочка (по 1 руб.) Отдѣльные **М.М.** по 50 к. За переѣзную адреса — 30 ко. Доставившіе въ году подписку (хотя бы и разновременно) на 5 экз. получаютъ шестой бесплатно. Первый **М.М.** можетъ быть отправленъ наложеннымъ платежомъ (доплата 30 коп.), а остальные **М.М.** — обыкновеннымъ порядкомъ, но они будутъ высланы только тогда, когда платежъ будетъ оплаченъ. Годовые экземпляры за 1901 г. (I и II годъ изданія) высылаются за 3 руб.

Подписка Принимается: въ конторѣ редакціи (Спб., Екатерининскій кан., д. 97), въ книжныхъ магазинахъ и складахъ, въ конторахъ для объявленій и т. п.

За редактора-издателя С. Г. Николаевъ.

Ценныя и видныя календари. У наклады *Издавачке Книжарнице и Штампарско-умѣстничкогъ Завода Пагера и Кислића у Мостару* изшли су из штампе два календара за 1902. годъ: „**Мостар српски ценни календаръ**“ (година IV.) који је врло згодан са свога формата и практичан са својихъ разнихъ таблица, тарифа вознихъ редова и т. д. Ове се године умозго са аятним допунама оваке врсте. Како се те допуне чине сваке године то је исти календар постао *потребна ручна книга* за сваког у Босни и Херцеговини, а и за друге гра-

јева. *Цијена му је без билега 25 попура (желера), а са билегом 40 попура (желера).* Препродавци добивају знатан попуст (рабат). „**Српски видни лисни календаръ**“ (година I.) са старим и новим датумом

Давно се осјећала потреба за згодно удешеним *српским видним лисним календаром*, који би видним бројевима показивао стари и нови датум. Ту потребу попуно је овај календар који служи уједно као украс на зиду, јер му је видна таблица изведена врло укусно и уметнички а са фотографским снимцима разнихъ градова и појединихъ партија. Ово је једини календар са оваком парадом. Наклада је спремна да и за омање парубе изради разна мјеста и друге слике на календару (зато јој ваља послати само јерну фотографију). Нарочито је ово згодан календар за трговачку рекламу гдѣ наклада уступа мјесто слике појединихъ градова да се изнесе слике трговачкихъ радња са натписомъ дотичне фирме. *Цијена је овог календара без билега 1 кр. и 20 попура (желера).* Препродавци добивају знатан попуст (рабат).

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Заслужује ли подизати винову лозу на подревинама?) Винова се лоза гаји у разнијем облицима благодарѣни чему њу је могуће подизати и на онима мјестима гдѣ је простор земљишта врло мали као на пр уз зидове од кућа. Благодарѣни вјештини виновој се лоза даје извјесни облик и уздиже се на онај степен висине, коју виноградар сматра потребитомъ. Степен висине, који се даје чокоту зависи такођер од положаја земљишта и климе, умјесностима хладнијема чокоти морају бити мање високи, него ли у топлијема. Чокоти морају бити височіјег стабла у мјестима влажнијема и низокијема, него ли на узвишеностима.

У потоне вријеме наукомъ је дознато, да винова лоза будући подигнута у извјесномъ облику постаје родљивија, него ли у њекомъ другомъ. На родљивост чокота упливише и начинъ резања, јер неправилнимъ резањемъ виноградар може изгубити род чокоту.

Виноградном чокоту придају се разни облици, који треба да одговарају клими, положају земљишта начину културе и разнијема другимъ условима. Такви су облици напр. такванни Тамери, Грјуо, Силвоца и т. д. У нас на жалост ниједан од предпомнутихъ облика није оправан, него се држи онијехъ простијехъ начина, које смо застали од нашихъ предака напр. у нас винову лозу гаје на одринама, (чардаклијема) на главе и на брдуне а степен висине чокота различаје.

У понекијема виноградинама кријевима винову лозу гаје на подревинама.

Подревиномъ се зове дрво на којему се покла нека лоза. Те подревине бивају мање или веће: мање се срјетају обично у редовима и те су подревине обично јасенице, а повеће подревине бивају: крушке, сливе, мурве, тополе и равно друге дрвее. Дешава се да се лоза погне на неколико метара висине на какво дријево. Сама винова лоза по своје облику представља грмичак и усправни положеј може добити само при помоћи другогъ каквог предмета, који се у близини чокота налазе као: дријево, остроге, жпне и т. д. као што су саме подревине двојаке тако се и лозе на њима гаје двојаке. На мањима подревинама, које се налазе иза позиде (међа винову лозу режу, окопају, а такођер њихъ је могуће редовно лијечити од разнијехъ болѣсти. Што се тиче високијехъ подревина то лозе, које се на њима налазе виноградарѣ, ријетко који реже, а ипакъ и ако ихъ реже, то само у прима годинама, после чега је већ постављају на слободи, и о њој се више не води бриге нитъ је окопају, нити је режу или лијече, пошто је резање или лијечење готово и немогућно на високој подревини.

Највећа се брига виноградаря састоји у томе како ће се с тако високе подревине досећи грождје пошто сазрије.

Употребљавајући ријечъ „резање“ то не значи под тијемъ именомъ разумјети правилно резање, нао само неко птеклидње правилније рећи покрастивање брдуна. Једномъ ријечи слободно се може рећи, да винова лоза на подревинама више расте по своје нагоду него ли под утицајемъ разнихъ операција, које се употребљавају у рационаломъ виноградарству.

Описавши оубен овај начинъ подизања винове лозе истаћи ћу његове како слабе тако и добре стране и заслужује ли подизати лозу на подревинама.

Сад љу навести слабе стране подизања лоза на омањима подревинама, које се, као што рекохъ, налазе иза позиде (међа) гдѣ се сију и развијају.

1. Дријево које служи лози за подревину при храну из земље, што служи на штету окружајућимъ лозама или каквој биљци, која се у близини налази.
2. Такођер подревина својимъ хладомъ чини адугу, — што такођер чини штету окружајућимъ биљкама, јер се у хладу не

могу развијати друго биљке, пошто до њихъ не долазе сунчани зраци и топлота у потробијој количини.

3. Грождје будући на подревини не може да доврије, јер се налази под лишћемъ дрвета, па на њер не могу да прођу сунчани зраци и топлота, који упливишу на сазријевање, зато таково грождје цовније сазријева, остаје зеленкасто, а при томъ је грождје на подревинама и ситније.

4. Благодарѣни томе што се лозе на подревинама режу слабо, то такве лозе прије малаксају у живот и осуше се.

5. Ако се лоза налази на подревини воћки, то она тој воћки служи на штету, јер лоза својима брдунима, а воћка границама испреплету се и тијесну једна другу, а такођер слабије роде. —

6. Што се тиче лијечења лоза на подревинама то ту је рад вршити врло неудобно, јер гране и лишће дрвета сметају течности да пада на лозино лишће. То се исто може рећи и односно посинања сумпорнимъ прахомъ.

Све што сам казао односно високијехъ подревина може се однести и к високијема, само што се тиче високијехъ подревина, то на њима није могуће дозу лијечити сумпорнимъ прахомъ, а слабо и кропити. Високе подревине чине још вишу „атуру“ и више служе на штету окружајућимъ биљкама. Лозе није могуће ревати тако да се те лозе почну јиш прије сушити.

Лозе кад се не могу на подревинама лијечити редовно, онда страдају од болѣсти и на послѣдакъ гину. С таквијехъ лоза болѣст се шири на окружајуће винограде, те затруђају лијечење а оне постају расадницама заразе. Готово овај начинъ подизања лоза може се сматрати као најелѣбији и најстарији. Вега је човеку укавала сима природа и као што мало прије рекосмо лоза може у вертикаломъ (усправномъ) правцу расти при помоћи другогъ каквог предмета при којему се лоза закучи при помоћи тако званихъ „кирчица“, витѣда. Једино се може рећи у корист овогъ начина слѣдеће: што лоза на подревинама не тражи да им се стављају остроге — (притке) пошто у замјенихъ служе саме подревине. Значи може се закључити изъ свега предпомнута: да винову лозу не треба подизати на подревинама, јер такавъ начинъ подизања више служи на штету но на корист. Збогъ чега га би требало изоставити као неугодни.

Петар Војводић,

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 7 децембра.

Манастир Морача. 21 новембра — (Освећење моста на Грлима.) Данас на Ваведеније, извршено је освећење моста, који је саградио у 1900 години Архимандрит Манастира Мораче г. Михаил Дожкић од сопствене имовине да душу својихъ родитеља. Мост се налази на сјеверној страни Манастира, за пола уре пута, а саграђен је на ријечи Морачи на мјесту „Грлима“. Начињен је по плану мостона преко којихъ иду кола. Мост је од камена и сведен на једно око; ширина му је толика, да могу кола лако проћи. Растајање од једне до друге ноге износи 12 метара, а цјелокупна дужина му је 19 метара. Што се тиче сталности и утврђења моста, можемо кавати да је вјечит, јер како пакъ од воде тако и од другијехъ непогода не може никад имати повреде. Мјесто на којему се мост налази то су вјечити дуварови каменни који се с обје стране ријекѣ вертикално толико дижу у вис, да кад је највише вода, не пење се више него до пола њихъ. При закопавању темеља оба ова дуварѣ посјечена су по 5 метара вертикално; дубљину, по 5 у ширину, а по 2 1/2 метри дебљине. Значи 25 метара стијене морале се посјећи да се положи темељ мосту. Мост је, према овакимъ условима, у свкоштво 2200 (двје хиљаде и двјеста) фиорина.

Послије богослужења које је извршио у манастирској цркви Архимандрит Михаил, цјелокупно племенско свештенство г. Прота Симић и г. поп С. Рубежић, кој су били овдѣ присутни, учители са њима манастирскихъ школа и нешто народа пошли су са г. Архимандритом на мост гдѣ су сви свештеници судјеловали при закрштењу воде и при освећењу моста. По свршетку освећења г. поп С. Добричин изговори је јеагровиту бесједу, које је у име народа захвалио пречасномъ гос Архимандриту на његовомъ труду и пожејтвовању за опште добро. Г. Архимандрит је почастиво присутне пишемъ и подигао прву здравцу за срећнога путовања Н. Кр. Височанства Господара у иностранство и повратка у своју домовину, за ти је подигао другу здравцу, у којој је изразио благодарност министру војеномъ гос В. Пламеницу, наглашујући да му је бисеобити помоћникъ при радњи овога моста дајући му савјете и помажући у материјалу.

Одатле се сви присутни у најбоље расположење вратили у манастир, гдѣ омладина са својимъ наставницима изајавио г. Архимандриту благодарност за добротинство, које учини млађемъ нараштају

саграђивши овај мост. Па се ту читав дан провео у весељу и задовољству благосиљајући вредног пожртвоватеља, особито сусједи ново-саграђеног моста, који су се ослободили вјечите опасности, при преласку на ово мјесто, гдје су до сада за мост служиле двије врљике.

Испред саме њени присутни су се разишли весело кућама, надајући се у Бога и доброг Господара, да брзо видимо и главни пут кроз нашу средину к овој Неманџа задужбини и нашој светињи.

М. Д. С.

Поља 25/XI. Ево година и по дана од како на овдашњој граници влада потпуни ред, с обе стране; и то имамо благодарити нашим одошњим политичким доградничним комесарима, као: господину бригадиру Јову Мартиновићу и господину Саид-бегу Миралају. Не можемо пропустити, а да бар двије ријечи не проговоримо о г. Саид-бегу, који је како чујемо, с приватне стране, премјештен из Вранеша. Г. Саид-бег је човек једном ријечи прави дарски судија, који неће: „Ни по бабу ни по стричевима, већ по правди Бога истини.“ Од како је дошао на границу, од тада заједној раји правда, а хрђавим: лупежима и алачницима добоше потоњи дани, и ето таквих хрђавата гледамо данас у синдирима по Вранешу и Сјеници, гдје кажу своје гријехе. Г. Саид-бегу пред законом бијаше једнак и Србин и Турчин, и богат и сиромаш; њему главна циљ бијаше, правду свакоме једнако дијелити. — а алачница и лупежа до краја гонити.

Он у заједници са овдашњим пограничним капетаном Савом Анђелићем хоће готово исцунити све услове, наређене им мјешовитом комисијом год. 1900, али како чујемо г. Саид-бегу су премјестили из Вранеша; те у име свих оних, којим је мило да се ред на граници одржава — којег мадо ко с турске стране је досле одржавао и уред колишине законе и лупеже довео као г. Саид-бег, — молим вас господине уреднике, да изволите уступити цијењеног „Гласа Црногорца“ ове ретке општашати, дакле би онај, коме о томе надлежи знати, постао се, да испуни жељу сваком оном коме је ред и правда мила, те дако би г. Саид-бегу повратили на своје прво мјесто у Вранеш.

В. А.

Удружење учитеља Приморске нахије. Учители барског и улцињског округа сакупили су се 25 новембра у Мркојевићима, да се договоре о свом удружењу. Поред учитеља присутан је био и г. Андрија Рађеновић сек. Ок. Суда у Бару, као бивши дугогодишњи учитељ. За предсједника овог састанка изабран је био Лука Јововић, учитељ Мркојевићски, за дјеловођу Илија Лоцичић, учитељ улцињски, за благајника госпођица Милица Пејовић, учитељница барска. Ријешено: да правилник удружења саставе учители улцињски: Митар Ђурић и Илија Лоцичић, и да га на пдућој сједници, која ће се у Бару држати 16 децембра поднесу, гдје ће се исти по увиђању свијех чланова направити и послати на потврду гл. инк. надзорништу. Од вјероучитеља до сад пристао је као редовни члан овог удружења г. Мурат Хоџа Карађузовић, катихета Мркојевићски, — који је и скупу присустан био.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Руска велика школа у Паризу.) Ових дана отворили су у Паризу руску академију, која је наша јака одива међу младим Русима у Паризу и временом може имати велику важност. Ова академија зове се Ecole Russe des Hautes Etudes Sociales, а створило је руско одјељење Међународног Удружења за развитак Науке, Умјетности и Васпитања. На челу академије стоје професор Е. Мечников од парискога Пастерова завода, професор Е. Роберти (Roberti) од Новог Свеучилишта у Бриселу, и бивши московски професор Ковалевски. Међу осталим учитељима, којих има лијепа број, да именујемо још бивше професоре Аничкова из Кијева и Гамбарова из Москве. У академији руској предају се опште природословне науке, филозофија, историја свијета, историја умјетности, црквена историја. К томе долазе предавања и практични тецаји о политици и економији, о друштвеним, вјерским и литерарним покретима у Русији и сусједним јој државама. Наставничко особље склопљено је од самих „исправних“ лица, т. ј. у њему нема ни једнога политичкога бјегаца, којих има у Паризу; али дух, којим ће се академија руководити биће дух савременог, напредног либерализма. Почасно предсједник над академијом предрато је профу Леону Толетом; патронат су примили најугледнији ученици, инеди и политичари у Француској и Белгији, међу којима су: Берто (Berthelot) отац и син, Леон Вурма (Bourgeois), Дукло (Ducloux), Фуријер (Fourniere), Анатолије Лероа-

Болије (Leroy-Beaulieu) Гастон Пари (Paris), Павле Адам, Пенхарн, Емилије Зода, Фандервелд (Fandervelde), Жансон (Janson), Дејон (Dejongh), Јелисија Рели (Relius) није хтио да се прими патроната, али се први унипеао у списак јака ове академије.

(Нови велики незир Сајид паша) како пишје турски омадински лист „Moniteur Ottoman“ ако и није англофил, није ни терманфил. Он није за свој рачун градно великољепне зимске и љетње дворце са обе стране Босфора. Сајид паша је син сиромашних родитеља из Ерзерума; цијелога свога живота остао је некористољубан патриот са процијавним умом, јаком вољом и независним карактером, због чега је не једанпут нашоу у немилост својега господара Оставаши искрен правонјерин, Сајид паша познат је са својега перасположена према вишем мухамедовском свештенству; у њега нема вјерске искључивости и фанатизма. У првијеке јерменскога покоља о је једини емио да осуђује вјерска дјела владина, зато је дошао у опасност да га стријају у затвор због веленадајства. Сакривши се за неколико дана у енглеском посалштву са намјером да бјежи у Јевропу, Сајид паша вратио се у свој конач. тек кад је добио ручно писмо од султана, у којем се као на корану, да му се неће свести за бјеганство у енглеско посланство, нити ће му икада то пребацили. Ако се од Сајид паше и не може очекивати ни каква дјелотворна улога у погледу на завођење реформа, али ће он на сваки начин умањити злоупотребу у царевини, давање отпор грабљивим тежњама Немачке и њених другова и повратиће углед царин савошнику у царевини, који је до сада био или прачка у рукама једнога и другога представника великих држава, или послушно оруђе разних љубимаца Абдула Хамида.

(Од царског шегрта милијунар)

Ту скоро умро је у свијету познати милијунар Филип Артур, власник огромних клада пица у Чикагу. Њега је поучина историја овог знаменитог чојека, који је као дјечак био пуки сиромаш. Он није богатство стекло спекулацијом као многи други милијунари, него једино својим занатом, који је у малом отпочео и додјерао до великог савршености. Било је то баш последње велико грађанско рата између Сјеврне и Јужне Америке, и Артур, као бистар чојек, учио да град Чикаго има велике будућности. У тајног бистрог, вриједног, вредног, поштеног и штедљивог чојека, мора сваки посао од руке њи, и он се одлучи да отвори једну млогу фабрику за кладање стоке и прераду меса. Радио је свој посао са великим разумијевањем и још већом љубављу. Ред, чистота, строгаост али и правичност према младима, умјереност у животу, и поштење створише из мале фабрике огромну, велику. Простор гдје се сада налазе његове фабрике, заузимала неких 300 јутара земљишта. У његовим фабрикама закоље се у преради дневно до 35.000 комада разне стоке: говеди, свиња и овца. У његовим смирима има увијек до 15.000 комада говеди, 40.000 комада свиња и 20.000 комада овца. Сваки дан велики број читавих теретних возова истоварује живу стоку и увоварује прерађено месо, маст, сланину и т. д. Преко 20.000 људи стално су намјештени у његовим фабрикама. Он је сдио своје прерађевине по цијелој свијету. Читавцима је позната американска маст и американско суво месо. Први је то увозио у Јевропу Артур, и већи дио је и дан данас из његових фабрика.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

БЕРЛИН, 30 децембра. — Руски Престолонаследник приприо је синоћ, дочепан најердачници Царем, акламиран становништвом.

СОФИЈА, 3 децембра. — Више говорника браће зајам. Сјутра гласовање. Данас митинг Радославишта протестирао против зајма. Покушаним демонстрацијама по улицама полиција стала на пут.

СОФИЈА, 4 децембра. — Министар пресједник Каравелов саопштио је у сабрању, да је паришка банка повукла натраг понуду зајма. Кабинет је дао оставку и позвао пресједника сабрања да одложи сједнице док нови кабинет буде састављен.

ЛОНДОН, 5 децембра. — Розберн је држао говор у Систерфилду обарајући одговорност на владу за негодовање јевропских народа против Инглеске. За тим је говорио за наставак рата до природног свршетка, т. ј. до закључења мира. Изразио се у корист преговора и амнестије али против независности. За-

вршио је да су само Ирландези на страни непријатеља Инглеске.

ПАРИЗ, 6 децембра. — При расправи буџета култа, Валдек је најавио да се не може укинути буџет култа прије него се раздјели црква од државе. За тим је буџет био примљен са 350 против 187 гласова. Предлог да се укине конкордат био је одбијен.

СОФИЈА, 6 децембра. — Држи се да ће Каравелов бити позвап да састави нови кабинет.

СОФИЈА, 7 децембра. — Књаз је позвап у Двор Каравелова, Дањова, пресједника сабрања Балабанова и Генова. Преставници банке није су отнужовали.

БУКАРЕШТ, 7 децембра. — Кашиара је примила једнодушно трговински уговор са Турском и предлог таксе 16 саптама на килограм сировине.

ВАШИНГТОН, 8 децембра. — По званичним вијестима престоји почетак рата између Колумбије и Венецуола.

ПЕТРОГРАД, 8 децембра. — Велики Књаз Насљедник узврћен је у мрнарцу.

БОМБАЈ, 9 децембра. — Султан је послао делегате у Ковент, позивљући Шекмарбуку у Цариград да се поклати Султану, у противном случају Султан пријети, да ће га збацили. Марабук тражи запитну Инглеске. У Ковенту су дваратна брода инглеска, такође и руска.

Књижевни оглас.

У К. Ц. Државној Штампарији изпано је овај уџбеник:

РАЧУНИЦА за четврти разред основнијех школа Израдила Ђурић Поповић и Андрија Лоцичић. Цетиње, К. Ц. Државна Штампарија 1901. Цијена 40 новч. Може се поручити и купити код Црне К. Ц. Поповићке Књижар: П. М. Калуђеровића на Цетињу (Cettigné Monténégre) Цетиње, 30 новембра 1901.

Број 134

УПРАВА ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ.

Службене Објаве

ОБЈАВА

Теодор Срданов Загаранин дугује неку суму новца, на пошто нема покретнога да измири; то овај суд истура од његове непокретне имовине по рала ливаде и један лишњак горе за измир његових дугова авато мјесто „присоје“ код Миличина потока, које граничи од истока, сјевера и југа удудом Јована Пејова и његових синова; од запада Риста Петковића. Речено је процијењено а. в. круна 190. те за то се јавља свијема онијема који желе да купе речено: како близина тако и они који имају право прече кушње, но пошт је мања свота новаца од пет хиљада круна то је 1 инканат на 30 децембра о. г. а 2. на 30 јануара а 3 на 30 фебруара 1902 год. Речена имовина на прва два инканте неће се никоме потписати испод процијењене вриједности нако на трећем инканту. Лицитација ће бити на Бешин уба на средшту општине Ђуричковића у коју се налази исти. Но ко жели купити нека се пријави на горња три рока овом суду, који ће продати исто.

Број 136.

Загараче, 29 новем. 1901.

Кап. Петар Рамовић.

Р. 176

Бр. 255

1-2

ОБЈАВА

Овијем се износи на јавну продају непокретно имање бар. Крш Ђурићина из граница олим куће и рала земље и лишњак горе за огријев, за измир његовијех дугова.

1. Продаје се два рала и по орне земље и по косе ливаде са по лишњаку горе око исте са правом од воде у исти до, ова се имовина зове Дукови до и један и по лишњак горе у Љутине. Речена гора и земља са правом од воде и речена ливада процијењено је круна 1000.

Горе речена гора у Љутине граничи од истока са Радом Марковијем, од запада са Николом Филиповијем, од југа и од сјевера са Гаурилом Станковијем. А земља, гора и ливада са правом од воде у љше у више речени дубоки до граничи од запада, од југа и од истока са Радом Машовијем а од сјевера са Стеваном Кречековијем.

2. Орана земља, 4 рала тако звани Калац, процијењена је круна 2000. Границе реченог Калаца од свакуд комун,

Лицитација ће се обављати у канцеларији капетаније Луковске на Луково 29 децембра т. г., али се речена земља, гора, ливада и вода неће никоме уступити испод процијењене вриједности, но ће се продужити пролаја до 29 јануара 1902 год. Не издани тога дана процијењену вриједност продужање се продаја до 28 фебруара 1902, а тога дана уступити се за 2/3 процијењене вриједности.

Позивају се сви они који би желели купити речену имовину као и они који имају право прече кушње да присуствују продаји.

Број 325

Луково, 30 Новембра 1901.

Кап. Сава Ђурићев.

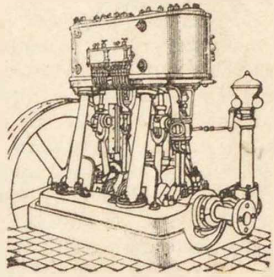
Р. 251

Бр. 256

1-2

Приватне Објаве.

Stabilimento Lazarus Fiume

Направљање парних машина, парних котлова и парних лађица и парних машина и к. р. итд.

„Направљање трансмисија и кола“

„Ливаоница гвозда, челика и туча“

„Поправке“

Fiume: MOLO LUNGO.

П. п.

Бр. 20

13-20

Цијеница и вишњев бесплатно.

ПРВА ДИСТИЛЕРИЈА

РОЗОЛИЈА МАРАШКИНО, ЕЛИЗИР „ВАЛХАЛ“, ПЕЛИНОВЦА И СВАКОВРСНИХ ЛИКЕРА

Ђ. С. Матавуља

Штабник — Далмација

Препоруча своје производе.

П. п.

Бр. 32

5-6

О Г Л А С

Кућу двокатну мога оца у „Катунској Улици“ број 22. продајем из слободне руке.

Кунац нека се изволи пријавити дољеподписатом о нагодби продаје.

П. Радичевић.

Р. 25

Бр. 34

5-5

ОБЈАВА.

Сад је изишао из штампе мој богато

Илустровани цјеновник

са српским црквеним утварима, св. иконама, сликама и свештеничким одјељом, који шаљем сваком бадава.

Ко од истих ствари има потребе и хоће да купи, нека изволи јавити, па ће га добити бесплатно.

Никола Ивковић,

Нови Сад.

Р. 45

Бр. 40

2-3

Ко крсно име слави томе и помаже!!!

зато купујете дописне карте са ликовима Српских просвјетитеља у бојама од

Д. ЦЕЊИЋА

Загреб. — Гундулица ул. 17. — Загреб.

П. г. трговци и препродавци пожурице се наруџбама.

100 комада сортирано 7 круна код наруџбине од 200 ком. шаљем „franco“.

Р. 45

Бр. 41

1-5